

תשובון למבחן הארצי בספר במדבר - התשס"ד

חלק א' - המקרא ומשמעותו - 58 נקודות

	פירוט הנקודות
1. קרח ועדתו - 10 נקודות	
א. ה' מצווה את משה ואהרן להיבדל מתוך העדה: כי ה' רוצה לכלות את העדה הזאת ואינו רוצה שמשה ואהרן יפגעו.	2
ב. תשובת משה ואהרן לה' על הציווי הזה: אין זה צודק שכל העדה תיענש בגלל חטאו של אדם אחד. או של יחידים.	2
(כאשר התלמיד מתבקש לכתוב תשובה בלשונו יש להקפיד על כך).	
ג. עונשו של קרח: האדמה בלעה אותו ואת כל אשר לו.	3
עונשם של דתן ואבירם: האדמה בלעה אותם ואת כל אשר להם.	
עונשם של מאתיים וחמישים מקטירי הקטורת: נשרפו באש.	
ד. 1. לומר לאלעזר בן אהרן לקחת את המחנות של מאתיים וחמישים איש מקריבי הקטורת ולעשות אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח (פרק י"ז, פסוק ג).	3
א.ו:	
2. להניח את מטה אהרן בארון העדות לזכרון שה' בחר באהרן הכהן (פרק י"ז, פסוק כה).	
2. שבט לוי ושכרו - 7 נקודות	
א. תפקידי הלוויים (ג, ו-י)	2
1. לעזור לאהרן הכהן ובניו בעבודת המקדש.	
2. לשרת את ה' בעבודת המשכן.	
3. לשמור על שלמות המשכן וכליו ותקינותו.	
4. לא לאפשר לזרים להיכנס למשכן.	
5. לפרק את המשכן, לשאת אותו במסעותיהם ולהרכיבו מחדש.	
(תלמידים שיפרטו את תפקידי משפחות הלוויים יש לקבל את התשובה).	
ב. 1. שכרם של הלוויים: מעשרות (י"ח, כא).	2
2. המתנות שקיבלו הכהנים: (א) חלקים מן הקרבנות (י"ח, ט, יח) (ב) תרומה גדולה (י"ח, יב) (ג) ביכורים (י"ח, יב-יג) (ד) בכור בבהמה (י"ח, טו) (ה) תרומת מעשר (מעשר מהמעשרות שהלוויים קיבלו) (י"ח, כו-כח).	3

פירוט
הנקודות

3. פרשת המרגלים - 16 נקודות

א.

אל מה מתייחסת ההוראה			ההוראות
ערים	ארץ	עם	
		✓	1. החֶזֶק הוּא הַרְפָּה
		✓	2. הַמַּעֵט הוּא אִם רַב
✓			3. הַבְּמַחְנִים אִם בְּמַבְצָרִים
	✓		4. הֵישׁ בָּה עֵץ אִם אֵין

3

(תלמיד שיענה על 3 תשובות נכונות יקבל את מלא הניקוד).

ב. תשובות המרגלים למשימות הבדיקה שהטיל עליהם משה.

משימת הבדיקה	תשובת המרגלים
1. החֶזֶק הוּא הַרְפָּה	כי עז העם היושב בארץ.
2. הַטֹּבָה הִיא אִם רָעָה	זבת חלב ודבש היא.
3. הַבְּמַחְנִים אִם בְּמַבְצָרִים	והערים גדולות בצורות מאוד.
4. וְהַתְּחַזְקֶתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאָרֶץ	ויראום את פרי הארץ. וזה פריה.

8

ג. תלונת העם נגד משה ואהרון: עדיף היה למות במצרים, או במדבר מוות טבעי ולא במלחמה על הארץ ("ד, ב-ג).

2

ד. העם רצו למנות מנהיג שיחזיר אותם למצרים. "נתנה ראש ונשובה מצריימה" ("ד, ד).

3

בשאלה 3.ב הקפדנו לבקש מן התלמיד לרשום את תשובתו בלשון הכתוב. בחירת הקטעים המתאימים ושיבוצם בטבלה תצביע על הבנת הכתוב. המשימות בשאלה זו מחייבות את התלמיד לקשור בין חלקי הסיפור השונים ויבדקו האם התלמיד שם לב לקשר שבין הצגת הדברים בכתוב לבין תוכנם. שאלות הבקיאיות באופן זה מתייחסות אל מטרת העל: "היה בקיא במקרא, בלשונו ובתכניו".

4. בלק ובלעם - 8 נקודות

א. בלק שלח מלאכים לקרוא לבלעם: כדי לקלל את ישראל.

2

ב. בלק מנמק את פנייתו לבלעם: אני יודע שברכתך וקללתך מתקיימות "כי ידעתי את אשר תברך מברך ואשר תאור יואר" ("ב, ו).

2

ג. 1. אין לך רשות לקלל את העם כי העם ברוך. "לא תאור את העם כי ברוך הוא" ("ב, יב).

2

2. בתנאי שבלעם ידבר רק מה שה' יאמר לו. "...ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה" ("ב, כ).

2

**פירוט
הנקודות**

5. מקושש העצים - 7 נקודות

- 2 א. כי לא ידעו באיזה עונש יש להעניש אותו. "...כי לא פורש מה יעשה לו" (ט"ו, לד).
- 2 ב. שמו אותו במאסר "ויניחו אותו במשמר..." (ט"ו, לד).
- 3 ג. פרשת בנות צלפחד (כ"ז, ה) או פרשת הטמאים שרצו להקריב קרבן פסח (ט, ח).

6. ביאור פסוקים - 10 נקודות

מי אמר אותן?	ביאור המילים המודגשות	הפסוק	
אנשים שרצו להקריב קרבן פסח.	טמאים לנפש אדם = טמאי מתים במועדו = בזמנו	"...אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקְּרִיב אֶת קַרְבְּנִי ה' בְּמֵעֲדוֹ..." (ט', ז)	3 א
בני ישראל במדבר.	בלתי אל המן עינינו = 1 כל הזמן אנו מצפים למן ואיננו יודעים אם יגיע. 2 כל הזמן אנו רואים רק מן (* יש לקבל אחת מן התשובות)	"וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יְבֹשָׁה אֵין כָּל בְּלַתִּי אֶל הַמָּן עֵינֵינוּ" (י"א, ו)	2 ב
קרח ועדתו.	רב לכם = יש לכם הרבה, יש לכם יותר מדי תתנשאו = תשתלטו	"רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכְכֶם ה' וּמְדוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה' " (ט"ז, ג)	3 ג
אתונו של בלעם.	שלוש רגלים = שלוש פעמים.	"...מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלַיִם" (כ"ב, ח)	2 ד

**פירוט
הנקודות**

חלק ב' - מקרא ורש"י - 42 נקודות

7. **"...בַּיּוֹם פָּלוֹת מֹשֶׁה לְהִקִּים..." - 12 נקודות**
- 3 א. מתוספת המילה 'כלות' לומד רש"י: שרק ביום השמיני משה סיים את הקמת המשכן - "העמידו ולא פרקו" - אך קודם לכן בכל יום משה הקים את המשכן ופרקו.
- 3 ב. במשך שבעה ימים.
- 3 ג. משה הקים את המשכן ולא פירק אותו יותר.
- 3 ד. רש"י מדבר על פרה אדומה.
8. **"...וְהָאֶסְפָּסֹף... מִי יֹאכְלֵנוּ בָּשָׂר" - 12 נקודות**
- 3 א. האספסוף הם הערב רב שעלה עם ישראל ממצרים.
- 3 ב. מהפסוק (בשמות י"ב, לח) "וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר".
- 3 ג. מהפסוק (במדבר ל"ב, א) "ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאוד...".
- 3 ד. כי הם חיפשו עילה (סיבות, תירוצים) להתלונן.
9. **"...מִן חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים..." - 12 נקודות**
- 3 א. בפסוק אחד נאמר שהלויים מתחילים לעבוד בגיל עשרים וחמש ובמקום אחר נאמר שהם מתחילים לעבוד בגיל שלושים.
- 3 ב. גיל עשרים וחמש הוא גיל כניסתם לתפקיד והתחלת הלימוד שלו, ובגיל שלושים הם מתחילים לעבוד בפועל.
- 3 ג. הלכות עבודה הן הלכות עבודת ה' במשכן או במקדש והלויים לומדים אותן.
- 3 ד. "מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים ששוב אינו רואה".
10. **העתקה - 6 נקודות**
- חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם שהקדימו מקניהם לטפם אמר להם משה לא כן עשו העיקר עיקר והטפל טפל...

חלק ג' - שינון בעל-פה - 25 נקודות

- (א) "הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֵתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד".
- (ב) "סִלַּח נָא לַעֲוֹן הָעַם הַזֶּה כַּגְּדֹל חַסְדְּךָ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעַם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנַּה. וַיֹּאמֶר ה': סַלַּחְתִּי כַדְבָרְךָ".
- (ג) "אֵל-אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת לְכֹל בְּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יַחֲטֵא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצַף".
- (ד) "מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֶל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זָעַם ה'. כִּי מֵרֹאשׁ צָרִים אֲרֹאנוּ וּמִגְּבֻעוֹת אֲשׁוּרְנוּ הֵן עִם לְבַדְד יִשְׁכֵּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. מִי מִנֶּה עֹפֵר יַעֲקֹב וּמִסֹּפֵר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרֵיתִי כַמְהוֹ".
- (ה) "כִּרְעֵ שִׁכְבֵּ כֹאֲרֵי וּכְלָבִיא מִי יִקְיַמְנוּ מִבְּרַכִּיךָ בְּרוּךְ וְאֲרִיךְ אֲרוּר".
- (ו) "מָה טֹבוֹ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל. כִּנְחָלִים נִטְיוּ כְּגִזַּת עֲלֵי נַהֵר כְּאֶהְלִים נִטְעֵה' כְּאֲרָזִים עֲלֵי מַיִם".
- (ז) "הֲצֹאן וּבִקֵּר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אִם אֶת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאֲסֹף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם".
- (ח) "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנֵנוּ מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה".

כל קטע שמולא נכון = 5 נקודות.

מילה אחת חסרה / בלתי-נכונה מורידה את הניקוד בנקודה אחת.